

Det 21e århundredet. En tid af store forandringer

Per Christiansson

3 minutter, Aalborg Vestre Rotary Klub

3 januar, 2000

(skrivet på dansk-svenska, svanska)

Vi går in i et nyt sekel og nyt millenium samtidigt som vi udvikler kommunikationskunsten (efter skriv- og trykkeri kunsten). Forhåbningsfuldt kan vi nu øge vår mentale velfærd efter en monumental øgning af den materielle velfærden. Vi arbejder mindre, men nu med skæv fordeling av arbejdstiden mellom de som har og de som ej har arbejde. Arbejde og fritid vokser sammen (igen). Kitty Hawk (bröderna Wright) fløj 1903 260 meter med motorkraft i North Carolina. Resandet øger eftersom vi opdager nye miljøer og mennesker via Internet. Udviklingslandene hopper delvis over industrialismen og går direkte in i vidensamfundet.

De seneste hundra åren har middel levetiden øget med ca. 25 år. Flemming opdager penicillinet 1928 (1945 tilgængeligt som lægemiddel). Poliovaccinet spredes i begyndelsen av 1950 talet (RC Polio Plus programmet nu). Vi transplantere organ, erstatter med kunstige deler og manipulerer gener. Ethiske problem opstår - var går grænsen for manipulation af livet (vad er unormalt?).

Eniac computeren (30 ton) bygges i USA 1946 (18000 rør dvs. 18 kbit = 2.25 kbyte), 1948 opfinnes transistoren, 1954 byger IBM en computer med 2000 transistorer, 1971 kommer mikroprocessoren og 1981 IBM PC (med 64 kbyte minde nu med typisk 128.000 kbytes). Pa 1920 talet starter regulære radiosendinger og 1932 sender BBC TV. Faxen finnes som masseprodukt 1972 (i Japan). Vi fordobler kapacitet/pris på IT hårdvara på 18 måneder. Internet formuleres 1974 og World Wide Web 1989 som de første stegen i et globalt dynamisk vidennet (DKN, Dynamic Knowledge Net).

Globen begynder at krympe (effektive kommunikations midel introduceres). Gutenberg grundlade trykkerikunsten på 1450 talet og information gik i gang med at spredes ukontrolleret (ej kun kontrolleret av munkene) parallelt opstår renæssancen indenfor videnskab og kunst (til stor del grundlagt på antikkens kultur).

Grunden lægges til den industrielle revolutionen med start i England 1770. Materiel og mental velfærd øger då maskiner og robotter kan gøre meget arbejde. Digital handel udvikles med nære koblinger mellem producent og modtagere av tjenester ofte med 'added individual value'. Mere udbredt byttehandel opstår (med tilfredsstillelse af personlige værdinormer - du får min musik så får jag dit program). Nationsgrænser bliver mindre vigtige i de globale byerne.

Vi dykker alt dybere in i microverden. Relativitetsteori (Einstein, 1916), atommodeller (Niels Bohr 1913). Første atombomben 16 juli 1945 (sedan fredelig atomkraft), kiselbaserad solcelle 1954.

Hvilke ær de store fejlen vi gjort (vad kunde vi lavet bedre)? Vi har ej mindsket arbejdstiden, som vi kunde gjort uden tab i tempo, under de seneste 30 åren, ej tænkt langsigtet men fortsat i gammel formalisme skabet under industrialismen (vi har optimeret eksisterende rutiner med fejl sorts begavelser og kompetencer i styrende positioner med mere analyse end design). I det gode scenariet bliver det mere plads til ulige begavelse profiler (manifesteret i mangfoldige interessegrupper og bredere vurdering av kompetencer). Og til slut - vi har ej lykkes barnbegrænse i udviklingslandene (10-100 millioner optimalt antal mennesker i verden?).

Vi går in i et meget komplekst samfund som kræver vidsyn, forståelse og samvirkende kompetencer. For at vi skal kunne håndtere forandringer forårsagede av ny teknologi og videnskabelige opdagelser passer det ej at bevist(?) bremse udviklingen gennem at økonomisk forhindre de kreative processerne i skabende av nye firmor, udviklingsprojekt i større firmor, langsigtet fri og ubunden forskning vid universiteter (finansieret via offentlige midler). Vi er nødt til at præmiere udvikling av system for livslang læring av høj kvalitet og planere 'folkevandringer' efter vad nationer og nærmiljøer kan håndtere. I de globale byerne (med alt mindre vigtige nationsgrænser) kommer vi til en begyndelse (100 år?) at få tage et alt større ansvar for våre egne liv og livskvalitet.